GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese: Marti'a, Joui'a si Sambat'a.

Pretiulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Tieri esterne pe siése luni 14 fr. pe anu 28 franci.

Anulu XLIV.

Se prenumera:
a postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru flacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 115. **Vineri 9|21 Octobre** **1881.**

Brasiovu, 8/20 Octobre.

Cine va fi successorulu definitivu alu baronului Haymerle? Credemu cà va trece inca càtva timpu, pêna ce curiositatea publica va fi satisfacuta in privinti'a acést'a. Deocamdata monarchi'a se bucura de unu provisoriu in oficiulu de esterne. Doi d'intre lucéferii diplomatiei unguresci, domnii Szlavy si Kállay conducu acestu provisoriu.

Facuramu ce facuramu si earasi ne pomeniramu in fruntea afaceriloru straine ale imperiului nu numai cu unu, ci chiaru cu doui Unguri. Desi aceste afaceri li s'au incredintiatu numai provisoriu, cu tóte cà atàtu Szlávy, càtu si Kállay faceau de multu parte din ministeriulu comunu, celu d'antaiu cá ministru de finance imperialu, celu d'alu doilea cá siefu de sectiune in ministeriulu de esterne, publiculu celu mare vede in insarcinarea provisoria ce au priimit'o, o schimbare a situatiunei interióre in favórea preponderantiei politice a Ungariei in intrulu monarchiei. „Totu Ungurii deasuprà", — este refrenulu, care se aude la conversatiunile politice prin tóte cafenelele si birturile. Cei ce judeca mersulu lucruriloru superficialu, dupa impressiunile estêrióre ce le primescu, sunt de firm'a credinti'a, cà influinti'a Unguriloru in monarchia este adi mai mare inca cá vreodata.

In aparintia earasi Ungurii ar' fi aceia, cari ar' decide in politic'a mare a monarchiei, déca ei in adeveru au decisu vreodata. Dér' sciutu este, cà nicàiri aparinti'a esterióra nu insiéla mai multu cá in politica, cu deosebire se póte sustiené acést'a cu privire la politic'a cercuriloru influente dela curtea austriaca. De treidieci de ani incóce mai toti ministri de insemnatate din Austri'a au cadiutu tocmai atunci, candu se credeau mai tari si mai siguri de positiunea loru.

Déca astadi avemu unu provisoriu condusu de doui Unguri, acést'a dovedesce numai, cà de candu s'au strinsu mai tare legaturile de amicitia cu Germani'a, este fórte dificilu de a alege la postulu dela esterne o persóna convenabila. Si de ce este atàtu de grea acést'a alegere? Negresitu cà nu numai din caus'a susceptibilitatiloru dlui de Bismarck, ci mai vêrtosu de aceea, pentru cà ministrulu de esterne austro-ungaru, intrunindu tóte celelalte conditiuni, mai are se placa si conducêtoriloru neveduiti ai politicei de statu, cari muta figurele din jocu.

Déca ar' fi numai consideratiunea càtra Germani'a tóta pedec'a ce se pune in calea numirei unui nou ministru de esterne, atunci acést'a lesne s'ar' poté delaturá, dér' alta este, cum diseramu, durerea celoru dela Vien'a. Ei ar' voi se satisfaca cerintieloru diplomatice, alegêndu totodata o persóna, care inainte de tóte se apere interesele dinastiei si sè se póta inaltiá peste restrinsulu cercu alu vederiloru politicei de rassa.

Candu ar' fi vorb'a numai de a multiami de-o parte pe Unguri, de 'alta parte pe d. de Bismarck, acést'a prea usioru s'ar' poté face prin numirea chiaru a unui unguru in loculu baronului Haymerle. Tocmai intardierea cu numirea dovedesce inse cà idealulu celoru dela Vien'a nu este unu ministru de esterne unguru. Ei prin provisoriulu actualu voiescu se càstige timpu cá se prepare terenulu pentr'unu ministru, care se faca politica austriaca, nu ungurésca.

Influentiele contrarie acestei dorintie isi voru face si ele cursulu si de aceea curiositatea de a vedé resultatulu póte fi justificata. Nemtii centralisti din Cislaitani'a viséza numai de càderea comitelui Taaffe si a sistemului lui politicu si 'si baséza sperantiele in Unguri, cà, succedêndule a ocupá fotoliulu dela esterne cu unulu de ai loru, voru reesi a resturná cabinetulu Taaffe.

Comitele Taaffe insusi vine acuma se desmintia faimele despre demissiunea lui. Este gresitu — dise elu càtra corespondentulu dela „Berliner Tagblatt" — a deduce dela mórtea lui Haymerle o crisa interióra. Ministrulu de esterne dupa lege n'are a se amesteca in politic'a interióra; acésta scutesce siposîtiunea cabinetului austriacu. Legea da dreptu de alta parte ministriloru-presiedinti de a esercià o influintia asupra politicei si acést'a o va face si elu (Taaffe). „De aci", adause ministrulu, resulta de sine icón'a situatiunei momentane!"

Cronic'a evenimenteloru politice.

Unu mare consiliu ministerialu s'a tînutu la Vien'a in 16 l. c. la care a luatu parte si ministrulu-presiedinte ungurescu d. Tisza. In acestu consiliu s'a hotaritu cá delegatiunile se fia convocate pentru diu'a de 26 Octobre st. n. Probabilu cà s'a discutatu si cestiunea privitóre la numirea unui succesoru la postulu devenitu vacantu prin mórtea baronului Haymerle. Se crede cà consultarile asupra acestei intrebari se voru continuá in palatulu din Buda, dupa ce Maiestatea S'a a plecatu pentru càtva timpu la Gödöllö.

Cu mare bucuria saluta „Pester Lloyd" venirea monarchului la Gödöllö, cá unu semnu cà intrevederea cu Tiarulu nu va avé locu in 18. l. c. Organulu oficiosu asigura, cà intrevederea ar' fi amanata pe càteva septemani. Cu tóte astea nu scie nimicu siguru si unele organe continua de a prevesti apropiat'a realisare a importantei intalniri. „Pesti Naplo" este unulu din aceste diare. O fóia berlinesa reimprôspta de alta parte scirea deja invechita despre o intalnire a regelui Italiei cu imperatulu Austriei, adaugêndu cà la acést'a intalnire va luá parte si imperatulu Germaniei.

Despre convorbirea ce a avut'o colonelulu romanu Pilatu cu presiedintele Republicei Grévy, care l'a primitu in audientia particulara, scrie diarulu parisianu „Gaulois" intre altele: „D. presiedinte alu Republicei a primitu pe d. Pilatu cu multa afabilitate. 'I-a adresatu mai antaiu càte-va cestiuni asupra manevreloru, si 'l-a intrebatu ce impressiune 'i au facutu trupele. Presiedintele a adausu, cà pune cu atàtu mai multu pretiu pe parerea dlui Pilatu cu càtu densulu, servindu in Franci'a inainte si in timpulu resbelului, e in stare se constate progresele facute in timpu de siése ani. D. Colonelu Pilatu a asiguratu cà dupa parerea s'a si dupa parerea celoralalti oficieri straini, armat'a a facutu mari progrese. In urma, d. colonelu, dupa ce a reamintitu viu'a simpatie si vecinic'a recunoscintia a Romaniloru pentru Franci'a a atinsu cestiunea, care preocupa asta-di spiritele in Orientu, cestiunea Dunarei. D-lu Pilatu, care, cá membru alu Senatului romanu, a studiatu totu ceea-ce se atinge de Dunare a datu d-lui Grévy lamuriri in acésta cestiune. Dlu Presiedinte a ascultatu cu mare atentiune esplicarile intrevorbitorului seu; elu a declaratu de mai multe ori cà diplomati'a Franciei va combate tóte vederile si tóte projectele contrarii principiului libertatii marelui fluviu. Se scie cà tocmai acésta libertate a Dunarei Romani'a o apera, dela deschiderea conferintieloru, cu cea mai mare energia. Cuvintele d-lui presiedinte alu Republicei permitu de a sperá cà in acésta lupta Romani'a póte fi sigura de sprijinulu Franciei."

Sunt càteva dile de candu presiedintele Republicei francese Grévy a invitatu la sine pe d. Gambetta spre a se intielege cu elu asupra situatiunei interióre politice. Grévy recunoscù caracterulu progressistu alu alegeriloru din urma, cari au facutu cá aderentii programei de reforma a dlui Gambetta se fia in maioritate. Grévy dice cà s'a semtitu obligatu se conferéze si se auda consiliele conducêtoriului maioritatii camerei inainte de a se intruni acést'a si inainte de a se incepe cris'a ministeriala oficiala.

Gambetta multiamindu de incredere s'a declaratu gata de a presentá presiedintelui o programa si déca s'ar' ajunge la o deplina intielegere, a formá unu ministeriu; dér' e impossibilu, celu puçinu oficialu, de a face ceva inainte de a 'si fi datu camer'a parerea sa. Din nimicu nu se vede cà alegerile s'ar' fi facutu contra ministeriului actualu, tiér'a dér' n'ar' intielege de ce ministeriulu, la inceputulu siedintieloru se nu se presenteze camerei. Numai dupa o desbatere publica mare se va recunósce, care maioritate va guverna intr'adeveru, De aceea pentru momentu nu e possibila formarea unui nou ministeru.

Grévy declarà cà pune mare pretiu pe opiniunea lui Gambetta. Acest'a, la rêndulu seu asigurà pe Grévy, cà e gat'a a urmá ori-ce invitare pentru o conferintia. Dupa ce s'a departatu Gambetta presiedintele a chiematu pe primulu-ministru Jules Ferry si ia comunicatu cuprinsulu convorbirei. Ferry a pledatu mai antaiu pentru formarea cabinetului inainte de intrunirea camerei, dér' se crede cà ministeriulu va mai intardiá cu demissiunea si astfelu voru avé ocasiunea de a se justificá in façi'a camerei. Cestiunea, déca Gambetta va fi ministru-presiedinte cu séu fara portofoliu, nu s'a atinsu; dér' se crede cà déca impregiurarile voru chiemá pe Gambetta la guvernu, Grévy are de gandu se 'si dé tóta libertatea de actiune, indata ce s'ar' stabili o intielegere asupra programei.

Diarulu „Wr. allg. Ztg." ise telegraféza dela Paris, cà Gambetta a si declaratu cà va primi ministeriulu numai sub conditiunea cà Grévy se nu presideze in consiliulu ministerialu. Dealtmintrea càtu privesce persónele ce voiesce se le cheme la ministeriu, Gambetta pastréza tacere. Alaltaeri elu avù o conferentia cu Ferry.

Se anuntia din Rom'a (17. Oct.): Eri 3000 pelerini italieni si peste 8000 credinciosi romani au aclamatu pe Papa Leon XIII, care aparù cu mare pompa in basilica St. Petru; impregiurulu tronului papalu se grupara membrii corpului diplomaticu, acreditati pe langa Vaticanu si persónele cele mai de frunte ale aristocratiei din Rom'a. Patriarchulu din Veneti'a a cititu o adresa, compusa in nisce termeni fórte moderati, dér' fermi. Leon XIII a enumeratu periculele, cari amenintia religiunea catolica; elu vorbi despre convocarea unui congresu masonicu, care va avé locu la Rom'a chiaru, asemenea aminti si despre felnrite meetinguri, cari s'au tînutu in Itali'a atingêtóre la nimicirea scaunului papalu; elu a vorbitu si despre crearea unui cercu anti-clericalu si despre fagaduieli facute in favórea religiunei si a Papei, cari au remasu pêna acum desierte. Pap'a denuntià lumei catolice pericululu si o soméza a luptá, „Armele nóstre sunt spirituale, a disu finindu Lêo XIII, si vomu invinge. Ve bine cuvintezu si in voi bine cuventata se fia Itali'a". Ordinea n'a fost turburata.

Diarulu „Nowoje Wremja", care trece de organu alu comitelui Ignatieff, publica unu articulu furiosu contra Austriei. Citatulu diaru isi esprima mirarea asupra increderei foii „Journal de St. Petersbourg", in asigurarea diareloru din Vien'a si Pest'a. Mergerea 'nainte a Austriei din Bosni'a, este numai o cestiune de timpu. In locu de a tagadui acést'a, este mai bine de a se pregati. Pentru Austri'a ispita este mare: càstigarea unei base strategice in peninsul'a balcanica, stabilirea unei relatiuni de dependintia a miceloru state rivalisatóre cu fortie de resbelu nedesvoltate si cu o cultura mica, façia cu Austri'a, reinvierea relatiuniloru comerciale, intarirea Austriei la marea Egea, cucerirea de noi porturi, inlesnirea comerciului cu Orientulu departatu, tóte acestea sunt pretiulu luptei ce-o pórta Austri'a. De vécuri Russi'a este contra unei sporiri de putere a Austriei in peninsul'a balcanica; de aceea nu trebue sè se astepte cá ea se favoriseze planurile Austriei, ba nici macaru se le

admita intr'unu chipu tacitu. Se póte pré bine intemplá cá, in óre-cari impregiurari, Austri'a se 'si continue cuceririle, fara cá protestele Russiei se atraga dupa sine unu resbelu, si atunci popóreloru dela Balcani le voru parea reu cà suntu lipsite de solidaritate sub principii loru. La fine, fóia rus'a face apelu la fratii slavi sè se pregatésca ei insisi pentru resbelulu de independintia. Slavii nu potu se astepte pentru vecinicie sacrificii dela Russi'a, pe candu ei 'si punu mânile in sinu si remânu neactivi pentru desvoltarea fortieloru nationale. Amicii Austriei afirmau cà printre popórele dela Balcani nu esista nici o unire. Toti, ast-felu incheia „Nowoje Wremja," sunt amenințiati de acelasi periculu din partea Austriei ; a 'lu combate in unire, acésta este cea d'antaiu si mai principala datoria a loru.

Afacerea cu s c ó l'a r o m a n a din orasiulu T u r t u c a i a (in Bulgari'a) a fost esplicata de càtra organulu oficiosu bulgaru „V o c e a B u l g a r i e i" in modulu urmatoriu: „Càteva diare din Bucuresci — dice fói'a bulgara — au facutu mare svonu cu pretinsulu faptu, dupa care autoritatile bulgare ar' fi refusatu coloniei romane din Turtucaia de a deschide o scóla. Eata cum sta lucrulu: In cursulu lunei lui Iuliu unu anumitu d. Popescu sosi la noi in tiéra cá institutoru a unei scóle ce avea se-o fundeze Romanii din Turtucaia. Era necessariu negresitu a capetá inainte de tóte autorisatiunea guvernului din Sofia, care s'a si datu. Cu ocasiunea acést'a s'au schimbatu mai multe note diplomatice intre Sofi'a si Bucuresci. In fine ministru nostru de esterne a facutu celui dela Bucuresci urmatórea propositiune: „La cererea oricarei comunitati bulgare aflatóre in regatulu Romaniei, guvernulu principaru 'i va poté tramite invetiatori si invetiatóre cu simpl'a obligatiune de a face aratare la guvernulu regalu, si in titlulu reciprocitatii, guvernulu regelui Carolu va poté face asemenea fa̧cia de comunele romane ce se afla in Bulgari'a."

„Nu este justa acést'a cerere ? adauge fói'a bulgara. Ministerulu din Bucuresci inca n'a respunsu la ea, de unde vine intardiarea adusa numirei definitive a d-lui Popescu. Trebue totusi se ne intielegemu, Romani cu Bulgari, si press'a ar' trebui se scrie pentru acestu scopu, nu inse spre a semená zizanie si ura intre cele doue tieri. Noi Bulgarii, nu putemu uitá cà multi din fratii nostri au aflatu unu asilu in Romani'a pe timpulu dominatiunei Turciloru. . ."

„L'Indep. Roum." reproducêndu aceste esplicari ale diarului bulgaru, spera cà noulu representantu alu Romaniei la Sofi'a va face sè se aplanese dificultatile escate in privinti'a acést'a.

Sub titlulu „M o s t e n i t o n i t o r u l u t r o n u l u i" „L'Independance Roumaine" facêndu-se interpretulu opinunei publice din tiéra scrie intre altele: „Fiacine isi aduce aminte cu ce unanima bucuria a primitu tiér'a actulu regularei successiunei la tronu. Regele a avutu ocasiune de a constatá, càtu de multu a inveselitu animele presenti'a nepotiloru sei, a fiiloru printiului Leopold de Hohenzollern, la serbatorile incoronarei, cari au fost adoptati de tiéra in lips'a unui mostenitoriu directu la tronu. Cestiunea successiunei s'a fost regulatu pêna intrátata definitivu.

Ceea ce nu este inca regulatu, este punctulu de a sci care d'intre cei doi printi va fi mostenitoriulu presumtivu si candu acestu printiu june, regele nostru viitoriu, va veni in tiéra. Acest'a e punctulu, care 'lu numimu aplicatiunea practica si constitutiunala a reglementului successiunei. Ori si ce s'ar' dice, acést'a este o cestiune de cea mai mare importantia pentru viitoriulu tierii. Constitutiunea stipuléza cá mostenitorulu se fia crescutu in religiunea dominanta a tierii. Ce scopu a avutu legislatorulu déca nu cá sè se identifice dinasti'a si mai multu cu natiunea, crescêndu'lu in sinulu bisericei nationale ?

In casulu presentu acésta stipulatiune e fara efectu, deórece Regele nu are copii ; astfeliu liter'a constitutiunei nu se póte aplicá asupra mostenitoriulu indirectu. Inse pe langa litera este spiritulu pactului fundamentalu, care indica claru cà trebue sè se faca totu possibilulu pentru cá successorulu la tronu sè se identifice cu nou'a s'a patria, invetiandu limb'a ei, traindu sub ceriulu ei, invetiandu se-o iubésca si se faca cá se fia iubitu. Este dér' necessariu cá mostenitorulu se fia desemnatu si se via se traiésca in mijloculu nostru. Datori'a guvernului este de a consiliá pe Rege se iea acésta mesura. Romanii au dreptulu se cunósca pe viitoriulu loru suveranu, ei ceru cá mostenitorulu tronului se fia crescutu in tiéra."

Arestarea siefiloru ligei irlandeze.

Lordii din Angli'a si Land-lordii din Irland'a iubiléza. Mr. Gladstone conducêtoriulu liberaliloru si radicaliloru este astadi laudatu si de càtra contrarii sei conservatori si reactiunariu, pentru cà a datu ordinu sè se aresteze Mr. Parnell si ceilalti siefi de capetenia ai Land-ligei irlandeze. Parnell a fost arestatu in 13 Octobre de càtra intendentulu superioru alu politiei din Dublin. Arestarea s'a facutu in urma unei decisiuni a consiliului de ministri. Dupa Parnell au fost arestati unulu dupa altulu membrii parlamentului, siefii irlandezi, Dillon. Sexton si O'Kelly, redactorulu O Brien si secretarulu Land-ligei Quinn.

Acést'a mesura severa a ministeriului a produsu in tóta Angli'a cea mai buna impressiune. Poporatiunea din Londr'a a aflatu mai antaiu scirea despre arestarea lui Parnell din gur'a primuluiministru Gladstone. Acést'a se aflá fa̧cia la o ceremonia in Guidhall-City, unde venise spre a luá in primire o adresa de felicitare pentru indelungat'a s'a activitate, candu i sosi o depesia. Desfacêndu-o Gladstone, care tocmai vorbea de cestiunea irlandeza, continuà asia: „Primulu pasu spre a martiené legile, ordinea, dreptulu de proprietate si libertatea tierii, s'a facutu prin arestarea acelui barbatu, . . . care intrece pe toti in incercarea de a nimici autoritatea legei si a provocá o stare de lucruri, ce va duce la o anarchica apasare a poporului irlandezu."

La cuvintele „arestarea acelui bàrbatu". . . Gladstone a fost intreruptu de sgomotósele si nesfêrsitele aplause ale adunarei. Indata au intielesu toti cà era vorba de Parnell, adunarea era cá si electrisata. Dupa o óra scirea s'a latitu in tóta Londra si s'a primitu cu aceea 'si bucuria. Ur'a cea grozava ce o nutresce poporatiunea din Angli'a contra agitatoriloru din Irland'a i-a facutu pe toti se tréca cu vederea gravitatea faptului arestarii membriloru parlamentului, care va fi unu periculosu casu precedentu.

Ordinulu prin care a fost arestatu Parnell, este basatu pe doue delicte. Antaiu i se imputa capului Land-ligei, cà a atitiatu pe supusii Reginei, cá se nu plátésca arend'a ce-o datoreau ; apoi este acusatu cà prin intimidari a facutu pe multi se renuntie la binefacerile Land-bilului agraru. Insusi Mr. Gladstone a aratatu in discursulu seu dela Guildhall, cà Parnell a fost arestatu pentru cà cutéza a se pune intre poporu si lege si alu terorisá, cá se nu se bucure de binefacerile legei.

Scopulu ministeriului anglesu este negresitu de a impedecá agitatiunea ligei irlandeze contra Landbilului agraru si de a face cá arendasii irlandezi sè se impace cu ea. Ore prin pasulu din urma se va ajunge mai usioru acestu scopu ? Irlandezii se voru spariea óre de nesce simple arestari ? Eata grav'a cestiune. Deja se anuntia cà miscarea irlandeze in locu sè se mai domolésca cresce dela arestarea lui Parnell incóce. In Limerik avura locu mari disordini. Multimea s'a impotrivitu politiei si armatei, multi au fost raniti de ambele parti si s'au facutu numerose arestari. Gladstone si ministrulu de interne Harcourt au primitu scrisori amenințiatóre, in urm'a acést'a locuintiele tuturoru ministriloru s'au pusu sub paz'a politiei. Se astépta unu manifestu alu Land-ligei, in care se va numi noulu conducêtoriu, care va inlocui pe Parnell. In Clerkenwellgreen se tienù unu meeting de 4000 persóne, care a protestatu contra arestarei lui Parnell, numindu procederea guvernului arbitrara si tirannica. Guvernulu iea mesuri seriose spre a se aperá in contra unei eventuale resculari generale in Irland'a. Garnisón'a din Dublin s'a duplificatu si asemenea s'a indoitu paz'a la inchisórea lui Parnell in Kilmainham.

Mesur'a guvernului anglesu a venitu tardiu. Land-lig'a este asia de bine organisata incàtu Parnell insusi a declaratu, cà arestarea lui nu va impedeca miscarea revolutiunara din Irland'a. Astfeliu i se deschide regimului din Londra perspectiva unei infricosiate rebelliuni irlandeze care va trebui se fia suprimata cu forti'a. Multu sange va trebui se curga pêna ce se va delaturá isvorulu reului prin regularea proprietatii in Irland'a si 'n marea Britania.

Congressulu nationalu bisericescu gr. or.

In siedinti'a a II. (15 Oct.) se incepe verificarea deputatiloru. Dupa ce au fost verificati 48 deputati, congressulu se constitute alegêndu-se biroulu definitivu si comissiunile. Notari au fost alesi : S. Popescu, Gurbanu, Adamu, G. Candrea, P. Trutia, Dr. G. Popa, I. Belesiu, Bartolomeiu si I. Novacu. Congressulu alege de notariu generalu pe I. Bartolomeiu. — Se alega apoi in commissiunea verificatóre d-nii : M. Popovici, Sig. Popovici si Dem. Comsia.

Dupa acésta dep. Cosm'a face propunerea cá sè se insarcineze consistoriulu metropolitanu se elaboreze unu proiectu de regulamentu pentru a f a c e r i l e e p i s t r e p e s c i in intrég'a metropolia de josu pêna susu, care se'lu comunice consistorieloru eparchiale spre a'lu inaintá la sinódele eparchiale cá se'si faca reflecsiunile asupra lui si apoi se'lu retramita la consistoriulu metropolitanu. Acest'a se pregatésca apoi unu proiectu pentru congressulu viitoriu si tiparindu'lu se 'lu comunice deputatiloru congr. deodata cu convocarea la congresu. — Apoi totu d. Cosm'a considerandu cà nu sunt nicàiri normate causele neapelabile, propune cá consistoriulu metropolitanu sè se insarcineze a elabora unu proiectu de normativu, care se contiena tóte causele neapelabile dela consistoriulu eparchialu, avendu a'lu presenta procsimului congresu. Pêna atunci inse tóte causele apelate in termenu legalu sunt de a se inaintá la consistoriulu metropolitanu spre decidere finala.

Siedinti'a a III. (15. Oct.) s'a ocupatu cu verificarea deputatiloru congressului, cu care ocasiune s'au incinsu discussiuni mai lungi, dupa cari presidiulu anuntiá cà in diu'a urmatóre (Dumineca) dupa liturghie se va celebrá parastasu pentru repausatulu Metropolitu Andreiu Siagun'a si pentru Eman. Gojdu. (Acestu parastasu fù celebratu in 16 l. c. de Metropolitulu R o m a n u l si de cei doi episcopi sufraguni Ioanu P o p a s u si Ioanu M e t i a n u asistandu multi preoti si toti membrii congressului.)

In diu'a a IV. (16. Oct.) s'a escatu mai antaiu o discussiune mai lunga cu ocasiunea autenticarei protocolului. — Dep. P a r t e n i e C o s m'a facù apoi urmatórea propunere:

„Este sciutu, cà santulu sinodu din Romani'a a decisu revidérea si editarea cartiloru bisericesci, cari se voru tipari atàtu cu litere latine, càtu si cu litere cirilice.

Dupa regulamentulu sanctionatu deja, referitoru la acést'a editare se va constitui unu comitetu, compusu din persóne competente, posedendu cunoscintiele teologice ei limbistice, necesare la traducerea càrtiloru bisericesci din limbile, in cari au fost ele scrise, si din cari s'au tradusu in limb'a romana, spre a puté verificá acele traduceri, si ale perfectiona unde va cere trebuinti'a.

Nu este vorba deci de o simpla retipárire a cartiloru bisericesci cu litere latine, ci de o e m e n d a r e a e d i t i u n i l o r u e s i s t e n t e i n t e c s t u in limba.

Considerandu cà cestiunea tiparirei cartiloru bisericesci cu litere latine s'a resolvatu la noi inca mai 'nainte decatu in Romani'a, — càci in urm'a esibitului sinodului eparchialu din Aradu Nr. 101 ex 1871 congresulu nostru din 1878 prin conclusulu seu Nr. 180 „constatandu necesitatea, de a se tiparí cartile bisericesci cu litere latine, cestiunea acést'a o deriva la sinodulu episcopescu spre apreciare."

Considerandu cà biseric'a ortodocsa romana in tóte provincile locuite de Romani are una si aceeasi limba, cà pêna astadi se folósesce de acelea-si editiuni a cartiloru sale procurate in trecutu, cele mai multe, chiaru si prin Romani'a, din patri'a nóstra.

Considerandu, cá emendarea ce o va afla de necesara comitetulu, care va editá in Romani'a cartile bisericesci vrendu-nevrendu se va acceptá si la noi, — si presupunendu cà editiunea emendata, facuta cu precautiune si cu pricepere de lucru, astadi trebue se fia mai perfecta decàtu editiunile vechi — este si de doritu, ca se se accepteze.

Prin urmare este o necesitate inevitabila, ca acelu organu, care in provinci'a nóstra metropolitana este chiematu, a se ingrigi de editarea cartiloru bisericesci, nu numai se fia informatu pe deplinu despre schimbarile, ce au se intre in tecstulu cartiloru, dér' se conlucre chiaru la staverirea acelora, ca se nu se strecóre in biserica innoiri, de cari elu n'ar' avé scire si cari nefiindu corecte ar' puté deveni stricaciose.

Din aceste considerante imi iau voie, a face urmatórea —

P r o p u n e r e : Sinodulu episcopescu se recearca, ca tragendu-'si informatiuni autentice despre modulu, in care se intentionéza in Romani'a revidarea si editarea cartiloru bisericesci cu litere latine, se'si valoreze influenti'a s'a canonica la revidarea tecstului, ear' retiparirea cartiloru bisericesci cu litere latine pentru bisericile din provinci'a nóstra metropolitana se o efectuésca in tecstulu staveritu si cu ortografi'a adoptata acolo".

Dupa acést'a urméza érasi raportulu privitoriu la verificarea mai multoru deputati.

Ulbach despre Romani'a.

Sub titlulu „la curtea romana" cunoscutulu publicistu francesu Louis Ulbach publica in „Neue freie Presse" din Vien'a unu feuilletonu de totu magulitoru pentru Romani in generalu si pentru curtea romana in deosebi. Speramu cà nu ne voru

luá in nume de reu cetitorii nostri déca le vomu impartasí in traducere o parte din articlulu, despre care e vorb'a.

„Nu s'ar' cuvení — dice Ulbach — si ar' fi nedreptu a pune in comparare Vien'a cu Bucurescii; nu s'ar' cuvení, pentru cà princes'a inaintata in vêrsta, care urmandu modei isi preface podóbele, ar' intunecá lesne de totu prin lucsulu seu pe tiner'a capitala, care acumu se gatesce pentru antaia'si data; ar' fi nedreptu, càci silintiele Bucuresciloru nu trebuescu judecate numai din punctu de vedere alu mijlóceloru si alu succeseloru sale, ci si cu deosebire din punctu de vedere alu scopuriloru pe care le urmaresce. Vien'a se infrumsetiéza, Bucurescii se forméza.

Nu sciu in ce poveste am cetitu odinióra despre unu naivu admiratoru alu naturei carele ascultá la iérba cum cresce si avea unu audiu atâtu de finu, incàtu puté bagá de séma si puçinulu sgomotu ce-'lu face flórea, candu 'si deschide potirulu.

In Bucuresci se preface povestea in realitate. Aici poti vedé cu ochii cumu cresce, imbobocesce, infloresce primavér'a unei tinere culturi . . . dér' primavér'a in tóta puterea cuventului si nu sfêrsitu de véra; ai puté dice, cà se nasce o clima cu totului totu noua. Vechi'a cetate orientala 'si a luatu pentru tot-deaun'a norocu bunu dela Orientu. Privirile ei suntu indreptate càtra apusu si cu incredere in viitoru — incredere, ce in francheti'a s'a se apropia de eroismu — ea pare cà dice càtra celelalte capitale, surorile ei mai mari: „Nu suntu eu de vina, cà nu me vedeti imbracata dupa mod'a de astadi; timpulu ce l'ati petrecutu voi pêna v'ati gatitu, eu l'am intrebuintiatu pentru castigarea neatêrnarei mele; lasati se mai tréca vre-o càti-va ani, si veti vedé càtu de tare voi fi impodobita!"

Firesce ideile crescu mai lesne decàtu casele, si prin urmare e usioru de priceputu cà cetatea, care acumu incepe a se zidi, este dejà gat'a in capetele si animele locuitoriloru sei, gat'a cu totului totu, stralucindu de pomp'a culturei moderne. Vorbele, privirea, veseli'a acestoru bravi barbati si acestoru incàntatóre femei dau strainului nesce perspective pe care architectulu numai acumu le planuesce, si intr'o convorbire de unu patraru de ora incungiuri unu pomposu Bucuresci, unde 'ti se pare cà patriotismulu si-a inaltiatu statuele, libertatea altarele, progresulu templele sale, unde art'a si sciinti'a ocupa unu cercu estinsu fórte.

Acum de!, unui pamentu ce are se aduca mane, poimane flori si roduri nu-i siéde tocmai reu unu picu de necuratienia. Pasagiulu se lasa in tóte partile, de órece pêna mai ierí alaltaieri a fostu intrebuintiatu la baricade. Dér' totusi tinerii soldati pasiescu fara frica, si mai 'nainte de a parasí cetatea despre care e vorb'a, avui ocasiune se observezu cà inaintea palatului regalu numai suntu nici primejdióse vagasie, nici gropi revolutionari.

Candu vorbíi mai de-una-dile in loculu acest'a despre frumós'a d-vóstra Viena, pomenîíu vre-o càte-va cuvinte si despre Vienese, vre-o càte-va cuvinte, dicu, càci me temeamu se nu me duca prea departe subiectulu despre care incepusemu se vorbescu. N asiu voí se superu pe Vienese, ocupandume mai pe largu cu Romàncele. Voiu accentuá numai, cà acestea intielegu art'a de a se imbracá cum se cade, fara a mai asteptá mod'a din Vien'a si din Paris si cà costumulu loru nationalu dovedesce nu numai cà ele au luatu parte la oper'a regenerarei politice si sociale, ci si alt-cev'a. Patriotismulu loru este impreunatu cu cea mai dragalasie cochetaria. Pentru ele este apróe o datorintia nationala se apara càtu mai seducatóre, càci cine le iubesce, trebue se se amoreseze si in Romani'a.

Se dice cà antropologi invetiati ar' fi aretatu prin deosebite mesurari de cranii, cà Romanii n'ar' prea trebuí sè se faléscà cu descendenti'a directa dela Romàni. O, vai de ei, antropologi cu craniile loru cu totu! Se privésca o singura data in acesti ochi cu cautatura statornica si dulce, se intrebe aceste buze tremuratóre, se admire acést'a graçia cam neingrijita si mandra . . . si apoi se incerce a mai negá strins'a rudire intre Romànce si Italience. Romàne din talpi pêna 'n crescetu! . . . Numai in virtute suntu ca Frantiuzóicele.

Bucurescii voru se devina unu micu Paris. In Bucuresci se vorbesce frantiuzesce tocmai cá 'n Paris si Romani'a desí nu are inca unu Versailles, totusi inse are unu Trianon: Sinai'a".

De aici inainte d-lu Ulbach vorbesce despre primirea ce i s'a facutu in acestu locu romantinu si aduce cele mai meritate elogii vitézului domnitoru alu Romaniei, si ilustrei Regine-scriitóre, care iubesce asiá de multu nou'a s'a patria.

Momentele de capetenia din istori'a invetiamentului la Romani.

Vorbire tinuta de **A. Bârseanu** in 20 Septembre v. cu prilejulu serbarei sf. Sofii, patróne Gimnasiului romanu din Brasiovu.

(Urmare.)

D'intre domnitorii urmatori cari imitéza stralucit'a pilda a lui Vasile Lupulu suntu vredinci de insemnatu: Sierbanu Cantacuzenu, prinçiulu Munteniei, carele infiintiéza mai multe institute nationale de invetiamentu si o tipografia, precum si Constantinu Duc'a, domnulu Moldovei, carele impodobesce cu scoli tóte têrgurile mai de capetenia din tiér'a ce-lu are in fruntea ei. Inse nici silintiele acestoru voevodi nu potu aduce rodulu cuvenitu, de óra-ce in provinciile romane dela Dunare se intemplà o schimbare fatala, o schimbare care nu numai cà opresce in locu aventulu ce 'si luase instructi'a si literatur'a nationala, ci chiaru amenintia unu timpu indelungatu esistenti'a poporului nostru.

Suntemu la cea mai négra din paginele istoriei Romaniloru, suntemu in neferícitulu timpu cunoscutu sub numele de epoc'a Fanariotiloru. Bratiulu Romanului se slabesce, gâtulu lui se pléca cu totulu sub apasatorulu jugu turcescu, consciinti'a 'lu parasesce apróe cu desevêrsire. Falnicului tronu alu unui Mihaiu si alu unui Alesandru celu Bunu este pangaritu de tóte lepadaturile Fanarului; manósele campie ale Munteniei si ale Moldovei suntu pustiite de unu roiu nesfêrsitu de venetici, ce aducu dupa sine unu negru noru de coruptiune.

Grozave erau acele dile càndu celu prigonitu de furi'a barbariloru navalitori trebuiá sè se ascunda in pesterile muntiloru si in desisiurile codriloru cá se 'si póta scapá nemernic'a viétia, déra mai grozave suntu acestea, in care se onóra sufletulu, in care este primejduita nationalitatea!

In aerulu ce acopere acumu principatele dunarene plapand'a flóre a sciintiei se ofilesce totu mai tare pêna càndu lipsita de ori ce sucu nutritoru 'si pléca cu durere capulu spre negrulu pamentu. Si déca in vesel'a gradina de odinióra se mai zaresce càte o planta retacita, ochiulu nu se inveselesce de locu, càci plant'a acést'a nu mai este mandrulu bujoru romanescu de pêna acumu, ci o ghimpósa buruiana straina. In cele vre-o càte-va scóle infiintiate de domnii Fanarioti se invatiá grecesce, slavonesce, arabesce, numai romanesce nu. Intr'o singura scolutia fundata de Grigorie Ghic'a la 1775 se mai audu càta-va vreme vre-o duóe, trei cuvinte romanesci, pêna càndu se esiléza si din acestu modestu locasiu urgisitulu graiu alu tierei.

Se pare cà ceriulu maniosu voiesce se stêrpésca cu desevêrsire némulu nostru de pe façi'a pamentului; se pare cà strigatele de durere ce se audu in aceste clipite suntu cele din urma vorbe romanesci ce se mai potu audí. Déra nu! Celu de susu nu voiesce perirea nóstra, ci numai ne pune la proba, la o proba uriasia. Càndu cutitulu petrunde mai afundu, càndu intunerecului apasa mai tare, deodata se arata radie mandre, radie pline de lumina si de caldura, nu de càtra Resaritu, ci de càtra Apusu si de càtra Miédia-nópte, de càtra Ardélu.

Cum? Bolnavulu se póta vindecá pe bolnavu; celu inlantuitu se libereze pe celu asemenea sie 'si? Cum e de intielesu acést'a minune?

O scurta privire asupr'a istoriei mosiloru si stramosiloru nostri, celoru de dincóce de Carpati, ne va da indata deslusirile trebuintióse.

Amara, multu amara este sórtea acestei parti a némului romanescu. Vechii stapani suntu facuti robi si suntu pusi pe aceeasi trépta cu vitele de tiranii loru apesatori. Romanulu este numai suferitu in vechi'a lui mosia parintésca; lui nu-i este ertatu nici a purtá vre-unu feliu de arma, séu vre unu vestmentu de panura, nici a avé pe el palaria mai scumpa de unu florinu, séu cisme, séu camasia mai subtire. Averea lui este numai ticalós'a plata ce se indura a i-o aruncá atotu puternicului domnu. Biseric'a romanésca este batjocorita in tóte chipurile, preotii romanesci suntu siliti se iérneze canii de venatu ai nobililoru. Si déca vre-unu fiiu alu chinuitei nóstre natii isbutesce a se redicá din tierên'a in care e aruncatu si a se strecurá de pilda in scólele straine, unulu cá acela este perdutu pentru némulu seu. Dér' paharulu suferintieloru nu este inca implutu pe deplinu, necazuri noue se gramadescu pe capulu multu cercatului Romanu. Suntu prigonirile ce-i vinu din partea Calviniloru, prigonirile amintite mai susu in càte-va cuvinte. Tieranulu nostru este silitu se 'si lapede datinile mostenite din mosi, din stramosi; preotulu se umilesce si mai tare; metropolitulu este chinuitu in modulu celu mai barbaru cá se introduca in biseric'a s'a doctrinele cele noue. Suferintiele acestea inse se simtu alinate incàtu-va prin binele ce ni-lu facu asupritorii nostri fara voi'a loru. Prin amagitórele carti cu care cauta a ne prinde in cursa, ei ne aducu aminte de limb'a nationala, ne scapa de cea slavona si ne facu a asteptá cu incredere unu viitoriu mai puçinu aspru. Si acestu viitoriu se si apropia, desi deocamdata numai sub form'a unirei in càteva puncte a unei parti din poporulu nostru cu biseric'a apuséna. Binele celu mai mare si póte singurulu bine ce-lu aduce unirea dupa sine este fundarea unei scoli romanesci mai de Dómne-ajuta in patri'a nóstra atàtu de lipsita de lumin'a invetiaturiloru. In seminariulu din Blasiu, pentru a carui organisare se straduescu cu deosebire episcopii Ión Inocentiu Clain si Petru Aaronu, in acestu seminariu, dicu, invétia cei mai multi din carturarii nostri din véculu alu optspredieciléa, din acestu seminariu se tramitu cei d'antai tineri spre frumosulu pamentu alu Italiei se guste din nesecatele isvóre de sciintia ale Romei celei bêtrane. Dumnedieésca este acést'a beutura. Ea da viatia celoru amortîti si desléga graiulu celoru nepriceputi. Fericitii ce o gusta se implu deodata de duhu sfântu si alérga a trambitia adeverulu in tóte coltiurile patriei loru. Unu Sincai si unu Petru Maioru spargu, cá se me esprimu impreuna cu Eliade — asemenea lui Moisemarea intunerecului, care tînea pe Romani dincóce de pamentulu consciintiei nationale si-i facù se tréca dincolo de Egipetulu nesciintiei si se 'si cunósca adeveratulu loru inceputu"; unu Samuilu Miculu si unu Paulu Iorgovici arata lumei care este firea limbei romanesci. Profeticele cuvinte ale lui Cichindélu: „mintea! marita natia romanésca . . . mintea! candu te vei luminá cu invetiaturile . . . mai alésa natia nu va fi pe pamentu inaintea ta" devinu devisa generala. Fara deosebire de confessiune fii némului nostru se silescu din resputeri si infiintiéze totu feliulu de scoli si alérga cu rêvna la institutele de invetiamentu din Apusulu Europei.

Acest'a este timpulu candu stancósele vêrfuri ale Carpatiloru se lumineaza de o lumina pêna acum'a necunoscuta, candu buciumulu inviarei trezesce pe cei cadiuti de jumetate in grópa, candu nemuritorulu Gheorghe Lazaru trece in Tiér'a-Romanésca.

Totulu era degenerare si amortiéla in ceea-ce se atinge de numele „Romanu" si „patria" — incepe vredniculu ucenicu alu marelui dascalu despre care e vorb'a — pêna càndu veni reposatulu intru fericire Gheorghe Lazaru in tiér'a nóstra. Limb'a incepuse a se corcí si a se stricá de totu; in santele biserici preotii si cantaretii 'si tinéu dreptu fala a face santulu servitiu intr'o limba necunoscuta de dênsii si prin urmare schimosita in gur'a loru cea nedeprinsa cu dêns'a. Cantarile dela servitiulu sântei liturghii se tipareau intr'unu abecedaru cu litere slavone in limb'a grecésca; preotii de prin suburbii precum si chiaru cei de prin sate, cá se imiteze pe cei de prin têrgu, ii audiai ingamfandu-se cantandu: a g h i o s o f t e o s, a c s i o n e s t i n o s a l f i t o s si altele. Parintii se bucurau càndu audiau pe fiii sei dicêndu tatalu nostru si Crediulu in limb'a grecésca. . , Esindu din biserica vedeai pe jeluitorii silindu-se se 'si dè jalb'a càtra guvernu in limb'a grecésca, rugandu-se de scrîitoru cá se o faca „ceva mai elenicá". Cine era boeru 'i erá rusine se dica cà e Romanu; celu cu parinti necunoscuti, déca sciéá duóe trei cuvinte grecesci, nu vrea mai multu se tréca de Romanu, ci diceá cà e grecu. Numele de tata si de mama erau nume mojicesci; pe-ací erá sè se faca si D-dieu babaca alu ómeniloru nobili! Acést'a erá starea Romanului intru in ceea ce se atinge de anim'a si de sufletulu lui pêna càtra anulu 1816, càndu a venitu Gheorghe Lazaru in Romani'a. Totulu erá degenerare si amortiéla!"

In o astfeliu de vreme asiédéra pasiesce energiculu apostolu ardelénu si cérca a infiintiá in Bucuresci o scóla romanésca. Uriasie suntu greutatile ce are elu a le invinge. Ori si unde se indrépta, aude mereu refrenulu: „ce, dascale, au dóra voiesci invetiatura romanésca; este óre cu putintia asié ceva?" „Pêna candu, Dómne, anii blastemului! striga cu desnadejduire bietulu Lazaru ridicandu 'si braçiele spre ceriu. . . dér' cu tóte acestea zelulu lui nu se récesce. Elu misca tóte petrile, pêna càndu isbutesce a capeta derapanatulu localu dela sântulu Sav'a, pêna càndu 'si pune in lucrare planulu ce se incuibase in creerii sei.

Incetulu cu incetulu se aduna mai multi tineri harnici impregiurulu Ardelénului, care nu intardia a-i face cunoscuti cu deosebitele studii de capetenia ce se propunu in scólile tieriloru civilisate. Invetiaceii se pórta atàtu de bine, incàtu dupa trei patru ani suntu in stare a continuá cu deplinu succesu lucrarea inceputa de magistrulu loru, care ostenitu si bolnavu se intórce la 1822 in Ardélu cá sè 'si dea sfêrsitulu sub plecatulu coperisiu alu casei parintesci.

Acel'a dintre scolarii lui Lazaru, care muncesce mai multu pentru latirea si organisarea invetiamentului in Munteni'a este multu regretatulu Eliade Radulescu.

Ceea ce face Eliade si soçii lui in Munteni'a, face Mitropolitulu Veniamin impreuna cu Gheorghe Asachi si cu alti vrednici barbati in Moldov'a, si in chipulu acest'a se pune bas'a instructiunei de astadi din Romani'a libera.

In aceeasi vreme ai nostrii cei din Ardélu si Tiér'a-Ungurésca mergu mereu inainte pe calea apucata in a dou'a jumatate a vécului alu 18-lea si punu temeli'a la cele mai multe din institutiunile cu cari ne falimu in timpulu de façia. Facu pomenire de asta-data numai si numai despre scólele din Oradea-mare, infiintiate in urm'a ostenelelor episcopiloru Ignatie Darabontu si Samuilu Vulcanu, despre cele din Aradu fundate de imperatulu Franciscu, despre cele graniceresci si despre cele de confessiunea greco-resariténa din Ardélu. Cu privire la acestea din urma mi permitu a aminti unu nume stralucitu, unu nume pe care vremea nu-'lu va putea sterge nici càndu din animile Romaniloru, numele lui Andreiu Siagun'a.

Eata in puçine cuvinte, care a fostu trecutulu invetiamentului nostru; eata cari au fostu cei mai de capetenia sprijinitori ai scóleloru nóstre. Si de mi-aru dá voie tinerii ce se afla de façia a incheiá, adresându-me càtra dênsii, asiu mai adauge numai si numai cuvintele urmatóre: Aduceti-ve aminte in ori si ce vreme de barbatii cari s'au jertfitu pentru cá cei de némulu nostru sè póta invetiá carte romanésca, gânditi-ve totdéun'a la greutatile ce au avutu ei a le invinge si nu lasati nefolosita nici o clipita cá sè puteti calcá totu mai departe pe màndra cale a culturei. Cine nu se silesce la invetiatura astadi candu tóte drumurile sunt deschise, in adeveru pecatuesce!

*) „In partea prima a discursului de façia s'au strecuratu càteva g r e s i e l i d e t i p a r i u. In titlu in locu de „capetania" cetesce „capetenia". In rêndulu alu 5-lea de susu in josu in locu de „prietnice" cetesce „p r i e l n i c e"; rêndulu 1 din colóna a treia josu, in locu de voimu, cetesce „v o m u"; rêndulu alu 3-lea totu acolo in locu de alu doilea „risipi" cetesce „s e r i s i p i".

Diverse.

(P r i n c e s'a H o h e n z o l l e r n) mam'a Regelui Romaniei a pornitu Luni in 17 Octobre la Verciorova, spre a se reintórce a casa in Germani'a. Ea a fost acompaniata pêna la Verciorova de Maiestatile Loru Regele si Regin'a, cari de acolo se voru intórce pe la T. Severinu si apoi voru visitá Craiova, Slatina si Pitestii. La gar'a Cotroceni se aflau Metropolitulu-Primatu, ministrii, presiedintii Camereloru, ministrulu Belgiei, gerantulu legatiunei germane comite de Leyden, primariulu capitalei, generalulu comandantu alu garnisónei s. a. s. a. D-n'a si d-r'a Bratianu apoi ministrulu de esterne si soçi'a lui au insoçitu pe augustii caletori pêna la Pitesti. Duminec'a trecuta comerciulu Bucurescilor a tramisu o delegatiune la palatu spre a presentá omagele sale principesei-mama Iosefin'a. Acést'a delegatiune a fost compusa din d-nii Atanasiu, Socecu, Moroianu, Anastasiu, Radulescu, C. Angelescu si N. Ciurcu.

(V i r s t'a d i a r e l o r u.) Nu de multu s'au publicatu in Germani'a niste fapte curióse si privitóre la aniversarile diareloru germane. In momentulu de façia Germani'a posede 4,413 diare si reviste. Din acestu numeru 98 au inceputu esistenti'a loru inaintea seculului nostru, asié de esemplu „Frankfurter Zeitung" si-a implinitu anulu 261; „Magdeburger Zeitung" — 253 ani; „Leipziger Zeitung" a intratu in anulu 221 alu esistentiei sale; „Leinaische Zeitung" — 207 ani; „Augsburger Postzeitung" — 190 ani; „Gothaische Zeitung" — 159 ani; „Vossische Zeitung" — 159 ani; diarulu „Berliner Intelligenzblatt" — 129 ani; „Kölnische Zeitung" — 84 ani; Peste 200 de diare germane si numera deja 80—50 ani de esistentia; 1,127 diare au intratu in alu 35-lea anu, 1552 diare au implinitu 10 ani de esistentia.

(S c a n d a l u l u c u c o m i s a r i u l u P ö l c z e r.) Sensatiune a facutu in Budapest'a descoperirea cà o hótia si insielatóre renumita cu numele Biringer era intielésa pe sub mana cu comisariulu de politie P ö l c z e r. Dupa ce s'a constatatu cà ea a fost liberata din inchisóre prin ajutoriulu lui fugi cu dens'a si Pölczer. Senatorulu politiei Samagy dede ordinu, cá sè se faca cercetare in cas'a lui Pölczer. Cercetarea se facù si avù unu resultatu, care dupa cum dice „P. Lloyd" asupra sufleteloru naive, ce nu sunt initiate in afacerile secrete ale organeloru politiei, trebue se faca unu efectu frapantu. In mai multe locuri ascunse din locuinti'a lui Pölczer s'au aflatu: o multime de pipe de spuma, preste 9 duzine pungi de bani, cutii pentru juvaere, mai multe documente de pemnu, apoi revolvere si alte obiecte, cari tóte a buna séma sunt urmarile mai multoru furturi. Documentele de pemnu sunt despre juvaere si pretióse, dintre cari cele mai multe sunt depuse pentru 30—50 fl. Adeveratu este, cà Biringer, care pentru efectuirea furturiloru de posunare si altoru talharii avea obiceiulu de a cerceta si têrgurile din provincii, mai in tóte caletoriile ei era insoçita de comisariulu Pölczer, care in momente de periculu o scutea si o scapá din necazu. In capitala ea era in continuu sub grigi'a si scutulu comisariului de politie. O data fù prinsa pentru unu furtu de posunariu, ce'lu comise si unu constablu pe locu o declara de arestata. O multime de ómeni o incungiurasu si hóti'a se aflá deci intr'o positiune, din care nu'i era cu putintia se mai póta scapá. Deodata ca unu deus ex machina aparù intre multime comisariulu Pölczer luà pe hóti'a din manile constablului spre a-o predá dupa cum dicea elu capitanului superioru de politie, elu inse in realitate la coltiulu celu mai de aprópe alu unei strade i dede libertatea Pölczer a servitu la politie 10 ani si in restimpulu acest'a a statu in legatura continua cu diferite bande de hoti aprigi, dela cari tragea subventiuni regulate. Biringer, concubin'a s'a care fù curentata dela anulu 1877, cercetá pe Pölczer in intregu intervalulu acest'a mai in tóta septeman'a chiaru in edificiulu politiei, fara de a fi fost observata. Nici adi inse nu se scie unde a fugitu si unde se afla acést'a pareche de talhari.

Adausu. In publicatiunea II la numele D-lui colectante Elia Centea preotu gr. cath. in Chinesci s'au fostu omisu numele singuraticiloru contribuitori (pentru gimnasiulu din Beiusiu) cari sunt:

Elia Centea preotu 1 fl. Gavrilu Ladoru preotu gr. or. 1 fl. Georgiu Cupsia preotu gr. or. in Mogogia 1 fl. Alexa Cupsia posesoru in Mogogia 50 cr. Gavrilu Cupsia posesoru in Mogogia 1 fl. Petru Marchisiu posesoru in Mogogia 20 cr. Ioan Hango posesoru in Mogogia 10 cr. Georgiu Petrutiu posesoru in Mogogia 10 cr. Acsente Ciceu posesoru in Mogogia 50 cr. Petru Hango posesoru in Mogogia 10 cr. Gavrilu Sliamu not. cercualu in Mogogia 1 fl. Emericu Vajda privatieru in Mogogia 50 cr. Ioanu Buzura posesoru in Mogogia 60 cr. Atanasiu Georgiu cant. invet. in Strembulu 50 cr. Demetriu Georgiu jude com. in Strambulu 10 cr. Filipu Tecariu v. jude in Strembulu 20 cr. Augustinu Bude preotu gr. cath. in Strembulu 50 cr. Vasiliu Cassa protopopu gr. cath. in Chesieiu 2 fl. Stefanu Bojiore proprietariu in Chesieiu 50 cr. Gavriele Muresianu invetiatoriu in Chesieiu 50 cr. Summ'a publicata deja 11 fl. 90 cr.

Totu din publicatiunea II lipsesce list'a contribuitoriloru la sum'a de 15 fl. 10 cr. tramisa de D-lu Petru Calciunariu advocatu in Teregov'a, deci se suplinesce cum urméza:

Petru Calciunariu advocatu Teregov'a 2 fl. Iosifu Popoviciu notariu in Teregov'a 1 fl. Nicolau Aldea magistr. de posta, Cornea 1 fl. Emilia Grozavescu comerciante Teregova 2 fl. Iuliu Bosic notariu in Mehadiea 1 fl. Fischer Antal diurnistu in Teregova 1 fl. Stologiescu primariu in Cuptore 30 cr. Nicolau Urechiatu primariu in Mehadiea 50 cr. Gavrilu Cocosiu primariu in Cornea 50 cr. Dim. Jonascu primariu in Rusc'a 10 cr Nistoru Bic'a padurariu in Teregova 10 cr. Filipu Pip'a primariu in Luncaviti'a 10 cr. Theodoru Radu jude reg. in Teregova 3 fl. Dr. Iosif Weinholdt med. distr. Teregov'a 50 cr. Iuliu Martinescu not. in Cornea 1 fl. Ion Bombacila preotu Teregov'a 1 fl. Sum'a publicata deja 15 fl. 10 cr.

Beiusiu 7 Octobre 1881.

T e o d o r u R o s i u.

Notitie bibliografice.

(Nou'a biblioteca romana); colectiuni de novele si romanuri; seria I., brosiur'a I., „M i n u n e a s p r ê n c e n a t a", nuvela tradusa din Henricu Zschokke; Brasiovu, editur'a si tiparulu t i p o g r a f i e i A l e x i; 1881. 16°, 48 pag.

La sfersítulu brosiurei de care e vorb'a se afla urmatorulu prospectu:

„Nou'a biblioteca romana este destinata a cultivá gustulu lecturei in limb'a romana. Ea vá fi deci intocmita asffelu cá se placa maioritatii cetitoriloru, si cetitóreloru, publicandu la inceputu novele si romanuri alese, si reservêndu-si a reproduce mai tardiu si treptatu din scrierile clasice operile cele mai in renume. Se voru preferá in totudeaun'a scrierile originale. Domnii autori romani suntu rugati a sprijini acésta intreprindere cu contribuiri din operile loru pentru care se va dá o retributiune, amesuratu cu valórea loru si in marginile mijlóceloru ce ni se voru pune la dispositiune din partea onor. publicu prin abonamentu la bibliotec'a nóstra.

Câte 30 brosiuri voru formá o seria.

Fia-care brosiura se va plati cu 15 cr. séu 40 bani la primirea ei. Brosiuri singulare nu se vêndu. Primindu si platindu cineva un'a séu mai multe brosiuri, se obliga tacitu de a primí si platí pâna la 30 adica o seriá intréga. Prim'a seria o incepemu cu vr'o duóe istoriόre mai mici, apoi va urmá unu romanu de X a v i e r d e M o n t e p i n cu titlulu: „O a c t r i t i'a" dupa care se voru publicá si scrieri originale. Fia-care libraru, comerciantu, agentu, colportoru, séu legatoru de càrti se va insarciná cu procurarea acestoru brosiuri. Cine doresce a comandá de-a dreptulu binevoiésca a se adresa la tipografia Alexi, Brasiovu.

(**„Amiculu Poporului,"** calindariu pe anulu comunu 1882. Compusu de V i s a r i o n u R o m a n u. Anulu XXII. Pretiulu 50 cruceri séu 1 leu 50 bani cu tramitere francata sub banda. Tipografi'a W. Krafft in S i b i i u. Se afla de vendiare in tóte librariele (in Bucuresci la Ig. Haimann et Schönfeld).

Pe langa partea calendaristica Calindariulu contiene urmatórlele: Mersulu caliloru ferate. Calindariu postalu. Serviciulu telegraficu. Mesur'a de distantia. Têrgurile in ordine alfabetica din Transilvani'a Ungari'a, Banatu si Romani'a. Tabel'a comparativa despre unitatile de moneta a diferiteloru state. Tabel'a de procente pentru intabulatiuni. Tabel'a de interesse cu 5 si 6%. Inpartirea veniteloru, speseloru, simbrieloru si a altoru sume anuale, pe partile singuratice ale anului. Scar'a tacseloru de timbru. — Foi pentru invetiatura si petrecere: Mórtea lui Asan. novela. — Avramu Iancu regele muntiloru (cu portretu). — Càteva date despre nóu'a numerare (conscriptiune) a poporului in Ungari'a din 31. Dec. 1880. — Semnele de cunóscerea calitatii pamentului de cultivatu. — Pómele, tract. si intrebuintiarea loru. — Cum se ingrijescu stupii preste érna? — Cum se ne padimu de fulgere (trasnitu). — Mesuri si ponduri. — Poesii: Singuratatea. — Suvenirulu Riuletiului. — Lui J. Al. Lapedatu. — Te voiu uita. — Consolarea. — Oftare. — Càtra juni si copilitie. — Celeritatea. — Canteee poporale. — Varietati: Cugetari. — Notitie economice. — Turnurile cele mai inalte din lume. — Gâcituri: Intrebari, — Siarade, — Enigme, — Posne, — Anunciuri pe 22 pagine.

Cu *1 Octobre st. v. 1881* s'a inceputu unu nou abonamentu la

„GAZET'A TRANSILVANIEI."

Rogamu pe On. Domni prenumeranti ai fóiei nóstre, a grabí cu innoirea abonamentului pe triluniulu alu IV-lea.

Spre mai mare inlesnire recomendamu a se lipí adres'a, sub care s'a tramisu fói'a pêna acuma, pe dosulu cuponului dela asignatiunea postala.

Domnii noui abonanti sunt cu deosebire rogati, a ne tramite adressele D-loru *esactu*, aratandu si *post'a cea mai aprópe* de loculu, unde locuiescu.

„Gazet'a Transilvaniei" apare dela 1 Ianuariu 1881 de trei ori pe septemana.

Pretiulu abonamentului la „Gazet'a Transilvaniei" este:

pentru Brasiovu: pe trei luni 2 fl., pe siése luni 4 fl., pe anu 8 fl.; — dusu in casa: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siése luni 5 fl.; pe anu 10 fl.

pentru Austro-Ungari'a cu post'a: pe trei luni 2 fl 50 cr., pe siése luni 5 fl., pe anu 10 fl.,

pentru Romani'a si alte tieri esterne: pe trei luni 7 franci, pe siése luni 14 franci, pe anu 28 franci.

Cursulu la burs'a de Vien'a
din 19 Octobre st. n 1881.

Rent'a de auru ungara	118.65	Imprumutulu cu premiu ung.	123.50
Imprumutulu cailoru ferate ungare	132 75	Losurile p. regularea Tisei si a Segedin.	1116.0
Amortisarea datoriei cailoru ferate de ostu ung. (1-a emissiune)	90.10	Rent'a de harthia aust.	76.75
		„ de argintu „	77.75
		„ de auru „	94.30
dto. (II-a emissiune)	110.50	Losurile din 1860	132.50
dto. (III-a emissiune)	96.60	Actiunile bancei austr.-ungare	830.—
Bonuri rurale ungare	44.25	„ bancei de creditu ungare	375.—
dto. cu cl. de sortare	98.25	„ bancei de creditu austriace	374 50
Bonuri rurale Banat-Timis.	98.—	Argintulu	—.—
dto. cu cl. de sortare	97.50	Galbini imperatesci	5 59
Bonuri rurale transilvane	97 75	Napoleond'ori	93.70
„ croato-slav.	99 —	Marci 100 imp. germ.	57.80
Despagubirea p. dijm'a de vinu ung.	95.25	Londr'a.	118.30

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioanu Gött si fiiu Henricu.